

Woeste fotografenkoppen

Hans de Kort

Hans de Kort won dit jaar de Zilveren Camera kunst, cultuur en entertainment (serie) met *Mijn generatie*. Het is een project waar hij al zes jaar aan werkt: het portetteren van zijn collega-fotografen met een analoge achtergrond. Hij ging hiervoor terug naar de oorsprong van de fotografie door gebruik te maken van het natte collodium procedé met een reusachtige grote houten camera. Het resultaat is heel krachtig, alsof woeste fotografenkoppen je uit verre vervolgen tijden aankijken. “De belichtingstijden zijn tussen de vijf en tien seconden. Dus je kunt bij mij niet blijven grimassen.”

door Ton Hendriks

© Hans de Kort / Kadir van Lohuizen

© Hans de Kort / Koos Breukel

© Hans de Kort / Madeleine Kucic Heijmans

“Ik gebruik slechts één sterke spotlamp.
Er is ook maar één zon

Bij binnenkomst in zijn ruime atelier aan de havens van Amsterdam begint Hans de Kort meteen enthousiast te praten. “Ik had het echt niet verwacht dat ik een prijs zou winnen bij de Zilveren Camera. Ik was helemaal verrast!” Hij laat me meteen een originele collodium afdruk zien die aan de muur hangt, een portret met de afmeting van 40x50 cm. “Ik was eerst begonnen met opnamen op 8x10 inch maar dat vond ik te klein. Daarom heb ik een grote camera gekocht.”

Het procedé is bewerkelijk. Hans de Kort gebruikt geen glasplaten maar aluminiumplaten. Eerst moet hij over de plaat het collodium gieten, een stroperig, brandbaar goedje, waarin de fotografische zouten zijn opgelost. Daarna moet hij de plaat onderdompelen in een zilvernitraatoplossing om de lichtgevoeligheid te activeren. De plaat is alleen lichtgevoelig als het nog nat is. Dit bete-

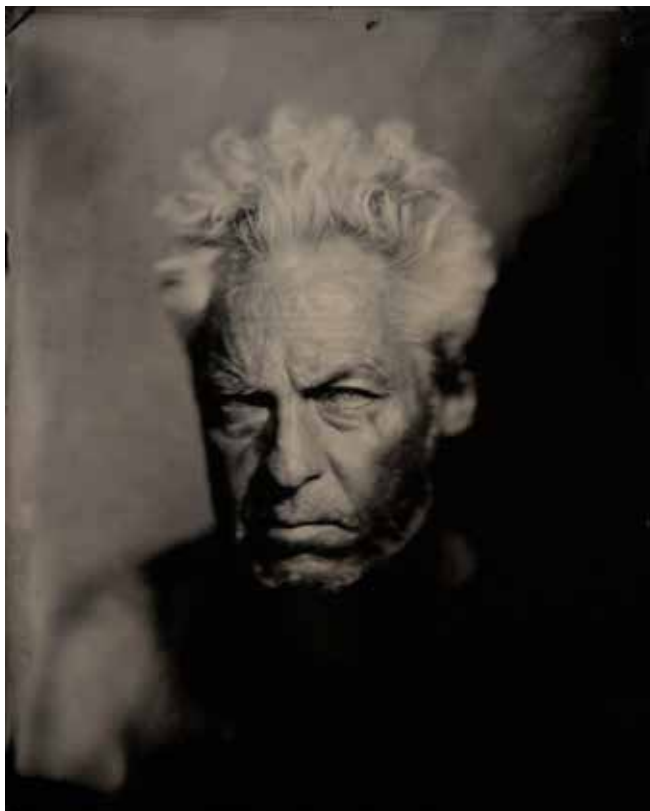
kent dat de plaat binnen tien minuten belicht en direct daarna ontwikkeld moet worden.

Natte collodium was ongeveer dertig jaar lang, van 1850 tot 1880, de gangbare vorm van fotografie. In de beginjaren van de fotografie had je de daguerreotype en de kalotypie, en meteen daarna kwam het natte collodium procedé op de markt. De Kort legt uit: “Het collodium was bedoeld om te kunnen reproduceren. Door belichten op een glasplaat kon je ook negatieven maken en afdrukken. Natte collodium werd uitgevonden door de Brit Frederick Scott Archer.”

Rood wordt zwart

Het procedé heeft een andere gevoeligheid voor licht. De Kort: “Collodium is vooral UV gevoelig. Daarom krijg je een andere tekening in het beeld. Blauw wordt heel licht.

© Hans de Kort / Paul Blanca

Een blauw shirt wordt gewoon lichtgrijs. Terwijl rood altijd zwart wordt. Daarom wordt de huid van mensen donkerder. Als iemand verbrand is in de zomer kan die helemaal donker op de foto komen. Ik heb van mijn vader een keer een portret gemaakt toen hij terugkwam van vakantie. Hij leek wel een mijnwerker op de foto. Als ik hem overbelichtte werd zijn haar weer te wit. Toen hebben we maar gewacht tot de winter.”

Na vele jaren digitaal te hebben gefotografeerd, ontdekte Hans de Kort zeven jaar geleden opnieuw de analoge fotografie. “Ik heb veel digitaal gefotografeerd, maar ik had er schoon genoeg van. Het klinische en perfecte van het geretoucheerde digitale beeld trekt me helemaal niet. Het voordeel van dit procedé is dat ik maar een of twee opnamen maak en dan is het klaar! Ik hoef geen honderden beelden uit te zoeken op de computer.”

De Kort had al heel vroeg belangstelling voor bijzondere procedés. “Als kind zag ik in de doka van mijn oom al het beeld opkomen. Dat was zo fascinerend. Op de academie was ik al veel bezig met seleniumtoning. Dan werden de printen blauwpaars. Ik experimenteerde ook met polaroid 55, met negatieven die ik dan weer printte. Ik

vond die beschadigde randen toen al fascinerend. Ik hou ook van diepe zwarte schaduwen. Het ambachtelijke werk vind ik interessant. Ik stel ook mijn eigen chemicaliën samen.”

Originele afdrucken

Even een printje met de inktjetprinter maken is er bij De Kort niet bij. “In Museum Hilversum heb ik de originele collodium afdrucken hangen, maar ik heb ze wel achter glas gemonteerd. Het is te kwetsbaar als bezoekers er met hun handen aan zouden zitten. Ik maak wel reproducties van de originele afdrucken om ze op de website te kunnen zetten en ze te kunnen delen op sociale media, maar ik wil er liever niet meer exposeren. Je moet de originelen zien. Bij de nationale portretprijs vroegen ze me om digitale bestanden te sturen, maar dat wilde ik niet. Toen mocht ik met de originele platen langs komen.” In de studio laat De Kort mij zijn reusachtige camera zien. Het is een houten 16x20 inch Chamonix camera met een formaat van 40x50 cm. De standaard lens is een koperen 600mm/f4.8 Petzval. De lenskap die je met de hand eraf doet is het sluitmechanisme. “Deze camera

© Hans de Kort / Joost van den Broek

kun je gewoon nieuw in China bestellen. Binnen drie dagen komt hij per post naar je toe”, merkt hij droogjes op.

Meditatieve rust

Hoe werkt Hans de Kort? Geeft hij aanwijzingen aan wie voor hem zit? “Ik werk heel simpel. Ga maar zitten. Ik kijk alleen maar naar het hoofd, welke kant goed uitkomt. Of de kin hoger of lager moet. Iedereen komt vanzelf in een meditatieve rust. Dat kan niet anders. Ik krijg wel eens als reactie dat de mensen op mijn foto's boos kijken, maar je kunt niet een grimas secondenlang vasthouden. Dit is de natuurlijke, geconcentreerde blik.” Scherpstellen is geen sinecure. De scherptediepte is vrijwel nihil en daarom heeft De Kort de verstellingen van de camera hard nodig. “Ik draai net zolang aan de achterwand totdat ik één oog en de mond scherp heb. Je moet het kantelen omdat de mond iets naar voren staat.” Flitslicht is uit den boze. “Juist die lange belichtingstijden zijn zo bijzonder. Ik gebruik slechts één sterke spotlamp. Er is ook maar één zon.”

Wat is filosofisch gezien het verschil met de digitale foto? “Dat is het unieke aspect van de plaat. Er is er maar één van. Een digitale foto bestaat uit enen en nullen. Je kunt tien keer dezelfde print maken, daar is niets aan. Het gevoel van authenticiteit is voor mij heel belangrijk. Ook de houdbaarheid speelt een rol. Over een paar honderd

jaar is de foto nog goed. Deze plaat kan niet crashen zoals een harde schijf.”

De oude theorie dat een goede portretfoto de ziel blootlegt is niet aan Hans de Kort besteed. “Ik geloof helemaal niet dat een portretfoto de ziel blootlegt. Dat vind ik echt onzin. Het is wel zo dat mensen zich niet achter een lach kunnen verbergen. Maar ik ben niet erop uit om iemand te ontmaskeren of om de waarheid te laten zien. De foto is een moment van iemand, een moment van ontmoeting, meer niet.”

De Kort laat in de studio een grote brandkast zien met keurig in een rek alle 120 collodium drukken op een rijtje. Een goudmijn. Maar hij gaat nog een tijdje door met deze serie. “Ik ontdek steeds meer fotografen.”

Hans de Kort studeerde fotografie in Den Haag, waarna hij zicht vestigde als modiefotograaf. Aanvankelijk was hij een fervent gebruiker van de digitale fotografie, al vanaf de jaren '90, maar hij is teruggekeerd naar zijn liefde voor de analoge fotografie. Hij werkt nu vooral met het natte collodium procedé. www.hansdekort.com

